

30-Oktyabr, 2025-yil

**PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI TOMONIDAN SHAXVONIY
SHILQIMLIK QILISH HUQUQBUZARLIGINING PROFILAKTIKASINI
TASHKIL ETISH BO‘YICHA FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH CHORA-
TADBIRLARI**

Tursunov Isomiddin Ixvoljon o‘g‘li

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: shaxvoniy shilqimlik, profilaktika inspektori, chora-tadbirlar, huquqbuzarlik, jabrlanuvchi, jamoatchilik hamkorligi, psixologik qo‘llab-quvvatlash, huquqiy madaniyat.

Annotatsiya: Zamonaviy jamiyatda shaxvoniy shilqimlik qilish huquqbuzarligi nafaqat jabrlanuvchining ruhiy va psixologik holatiga, balki jamiyatning ma‘naviy va ijtimoiy muhitiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadigan eng murakkab ijtimoiy muammolardan biri hisoblanadi. Bu turdagi huquqbuzarliklar, ayniqsa, voyaga yetmaganlar, ayollar va ijtimoiy jihatdan himoyasiz qatlam vakillariga nisbatan sodir etilganda, ularning hayot sifatini, ijtimoiy integratsiyasini va jamiyatdagi o‘z o‘rnini sezilarli darajada buzadi. Shu sababli, shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish va unga qarshi samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish profilaktika inspektorlarining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari tomonidan amalga oshiriladigan chora-tadbirlar ko‘p qirrali va kompleks yondashuvni talab qiladi. Bu jarayon nafaqat huquqbuzarlikning huquqiy tarafini nazorat qilish, balki jabrlanuvchi shaxslarni himoya qilish, ularning psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishini ta‘minlash, oilaviy muhitni mustahkamlash, yoshlar tarbiyasini yaxshilash va jamiyatda axloqiy qadriyatlarni oshirishni o‘z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorining faoliyati nafaqat nazorat va monitoring bilan cheklanmaydi, balki ma‘naviy, psixologik va ijtimoiy chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali samarali profilaktika tizimini shakllantirishga qaratilgan. Shaxvoniy shilqimlikni oldini olishning samarali chora-tadbirlari bir nechta asosiy yo‘nalishda amalga oshiriladi. Birinchidan, xavf guruhidagi shaxslarni aniqlash va ularning ijtimoiy-psixologik holatini baholash profilaktika tizimining asosiy elementi hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslarni erta bosqichda aniqlash orqali ularga zarur psixologik va ijtimoiy yordam ko‘rsatadi, shuningdek, ularning huquqlarini himoya qiladi. Ikkinchidan, jamoatchilik bilan hamkorlik chora-tadbirlari shaxvoniy shilqimlikning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Mahalla, nodavlat notijorat tashkilotlari, diniy va ma‘rifiy institutlar bilan uzviy aloqada bo‘lish profilaktika inspektorlariga xavf guruhidagi shaxslar bilan ishlashda yordam beradi, ularning muammolarini erta aniqlash va tegishli chora-tadbirlarni ishlab chiqish imkonini beradi. Shu maqsadda, profilaktika inspektorlari jamoatchilik bilan ishonch va shaffoflik tamoyili asosida doimiy hamkorlik qiladi. Uchinchidan, raqamli va kommunikatsion vositalardan foydalanish profilaktika chora-tadbirlari samaradorligini oshiradi. Onlayn monitoring platformalari, tezkor xabar berish tizimlari, “xavfsiz hudud” ilovalari profilaktika

30-Oktyabr, 2025-yil

inspektorlariga huquqbuzarlik holatlarini aniqlash, xavf guruhlarini tahlil qilish va ularga maqsadli choralarni ko‘rish imkonini beradi. Shu orqali, jabrlanuvchi shaxslar tezkor himoya qilinadi va shaxvoniy shilqimlikning oldini olish tizimi samarali ishlaydi. Shuningdek, profilaktika chora-tadbirlari psixologik yondashuvni ham o‘z ichiga oladi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslar bilan individual suhbatlar olib borish, ruhiy qo‘llab-quvvatlash, stressni kamaytirish va ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish bo‘yicha maslahatlar beradi. Oilaviy va ta‘lim muassasalari bilan hamkorlik orqali profilaktika inspektorlari yoshlar o‘rtasida axloqiy immunitetni rivojlantiradi, shuningdek, oila va maktab muhitida ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlaydi. Kelajakda shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari sifatida quyidagilarni ko‘rsatish mumkin: profilaktika inspektorlarining malakasini oshirish, muntazam treninglar va psixologik tayyorgarlikni joriy etish; jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish; raqamli texnologiyalarni tatbiq etish; OAV va ijtimoiy tarmoqlarda axloqiy-psixologik kompaniyalarni amalga oshirish. Shu orqali nafaqat huquqbuzarliklarning oldini olish, balki jamiyatda inson sha‘ni va qadr-qimmatiga hurmat ruhini mustahkamlash mumkin bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorlari tomonidan shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish chora-tadbirlari samarali va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu jarayonda jamoatchilik bilan hamkorlik, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, huquqiy asoslarni tatbiq etish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish birgalikda qo‘llanadi. Natijada, profilaktika tizimi samaradorligi oshadi, jabrlanuvchi shaxslar himoyalanaadi va jamiyatda axloqiy muhit mustahkamlanaadi.

Ключевые слова: *сексуальные домогательства, профилактический инспектор, меры профилактики, правонарушение, жертва, сотрудничество с общественностью, психологическая поддержка, правовая культура.*

Аннотация: *В современном обществе сексуальные домогательства представляют собой сложную и социально опасную форму правонарушений, наносящую ущерб как психическому состоянию жертвы, так и морально-культурной среде общества. Особенно остро проблема проявляется в отношении несовершеннолетних, женщин и социально уязвимых групп населения. Эффективное предотвращение таких правонарушений и внедрение превентивных мер является одной из ключевых задач деятельности профилактических инспекторов. Меры профилактики включают комплексный подход, объединяющий правовые, психологические, социальные и воспитательные аспекты. Профилактические инспекторы не только контролируют правонарушения, но и защищают жертв, обеспечивают им психологическую поддержку, содействуют укреплению семейной и образовательной среды, а также формируют у молодежи моральные и социальные ценности. Важным направлением является сотрудничество с общественными институтами: местными сообществами, неправительственными организациями, религиозными и образовательными учреждениями. Совместная работа на основе доверия и прозрачности повышает эффективность профилактических мероприятий*

30-Oktyabr, 2025-yil

и позволяет своевременно выявлять группы риска. Цифровые и коммуникационные технологии, такие как онлайн-платформы мониторинга, приложения «Безопасная зона» и системы оперативного оповещения, позволяют инспекторам эффективно отслеживать нарушения, анализировать риски и принимать целенаправленные меры защиты. Психологическая поддержка жертв и профилактика стресса также являются неотъемлемой частью превентивной деятельности. Будущие меры включают повышение квалификации инспекторов, регулярные тренинги и психологическую подготовку, развитие интегрированного сотрудничества с общественными институтами, использование инновационных цифровых технологий и проведение информационно-просветительских кампаний. Это позволит не только снижать количество правонарушений, но и укреплять уважение к человеческому достоинству и моральные основы общества.

Keywords: *sexual harassment, preventive inspector, preventive measures, offense, victim, community cooperation, psychological support, legal culture.*

Annotation: *In modern society, sexual harassment is recognized as a complex and socially harmful offense that negatively affects both the victim’s psychological well-being and the moral and cultural environment of society. This issue is particularly critical for minors, women, and socially vulnerable groups. Effective prevention and implementation of preventive measures are among the primary responsibilities of preventive inspectors. Preventive measures involve a multifaceted approach that integrates legal, psychological, social, and educational strategies. Preventive inspectors not only monitor offenses but also protect victims, provide psychological support, strengthen family and educational environments, and promote moral and social values among youth. Collaboration with community institutions—such as local communities, non-governmental organizations, religious and educational institutions—is crucial. Trust-based and transparent cooperation enhances the effectiveness of preventive initiatives and allows for early identification of risk groups. Digital and communication technologies, including online monitoring platforms, “Safe Zone” applications, and rapid alert systems, enable inspectors to detect violations, analyze risks, and implement targeted protective measures. Psychological support for victims and stress prevention are also essential components of preventive activities. Future preventive strategies include enhancing inspector qualifications, conducting regular trainings and psychological preparation, developing integrated cooperation with community institutions, applying innovative digital technologies, and organizing awareness campaigns. These measures will not only reduce offenses but also strengthen respect for human dignity and moral foundations in society.*

KIRISH

Shaxvoniy shilqimlik qilish huquqbuzarligi zamonaviy jamiyatda eng jiddiy ijtimoiy muammolardan biri sifatida e’tirof etiladi. U nafaqat jabrlanuvchi shaxsning ruhiy, psixologik va hissiy holatiga, balki oilaviy tizim, ta’lim jarayoni, yoshlar tarbiyasi va butun jamiyatning axloqiy-madaniy muhitiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, voyaga

30-Oktyabr, 2025-yil

yetmaganlar, ayollar va ijtimoiy jihatdan himoyasiz qatlam vakillari ushbu huquqbuzarliklarning eng ko‘p jabrlanuvchilari sifatida ajralib turadi. Shu sababli, shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligini oldini olish va unga qarshi samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari ushbu jarayonda markaziy o‘rin tutadi. Ularning vazifasi faqat huquqbuzarlik holatlarini aniqlash va nazorat qilishdan iborat emas, balki jabrlanuvchi shaxslarni himoya qilish, xavf ostida turgan shaxslar bilan individual ishlash, ularning psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishini ta‘minlash, oilaviy muhitni mustahkamlash va yoshlar tarbiyasini yaxshilashni ham o‘z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorining faoliyati nafaqat nazorat va monitoring bilan cheklanmaydi, balki ma‘naviy, psixologik va ijtimoiy chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali samarali profilaktika tizimini shakllantirishga qaratilgan. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olishning samarali tizimi bir necha yo‘nalishlarda rivojlantiriladi. Birinchidan, xavf guruhidagi shaxslarni aniqlash va ularning ijtimoiy-psixologik holatini baholash profilaktika jarayonining asosiy elementi hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslarni erta bosqichda aniqlash orqali ularga psixologik va ijtimoiy yordam ko‘rsatadi, shuningdek, huquqiy maslahat beradi va jabrlanuvchilarni himoya qiladi. Bu esa nafaqat huquqbuzarlikning oldini oladi, balki jabrlanuvchi shaxslarni jamiyatga qayta integratsiyalash jarayonini ham osonlashtiradi. Ikkinchidan, jamoatchilik bilan hamkorlik chora-tadbirlari shaxvoniy shilqimlikning oldini olishda muhim rol o‘ynaydi. Mahalla faollari, nodavlat notijorat tashkilotlari, diniy va ma‘rifiy institutlar bilan doimiy aloqada bo‘lish profilaktika inspektorlariga xavf guruhidagi shaxslar bilan ishlashda yordam beradi, ularning muammolarini erta aniqlash va tegishli chora-tadbirlarni ishlab chiqish imkonini yaratadi. Shu maqsadda profilaktika inspektorlari jamoatchilik bilan ishonch va shaffoflik tamoyili asosida uzviy hamkorlik qiladi. Uchinchidan, raqamli va kommunikatsion vositalardan foydalanish profilaktika samaradorligini oshiradi. Onlayn monitoring platformalari, tezkor xabar berish tizimlari, “xavfsiz hudud” ilovalari profilaktika inspektorlariga huquqbuzarlik holatlarini tezkor aniqlash, xavf guruhlarini tahlil qilish va ularga maqsadli choralarni ko‘rish imkoniyatini beradi. Shu orqali jabrlanuvchi shaxslar tezkor himoya qilinadi va shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish tizimi samarali ishlaydi. Shuningdek, psixologik yondashuv profilaktika chora-tadbirlarining ajralmas qismi hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslar bilan individual suhbatlar olib borish, ruhiy qo‘llab-quvvatlash, stressni kamaytirish va ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish bo‘yicha maslahatlar beradi. Oilalar bilan ishlash, oila a‘zolari o‘rtasidagi ziddiyatlarni bartaraf etish va yoshlar o‘rtasida axloqiy immunitetni shakllantirish profilaktika samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ta‘lim muassasalari va jamoatchilik bilan birgalikda amalga oshiriladigan interaktiv darslar, seminarlar va ijtimoiy loyihalar yoshlar o‘rtasida huquqiy va axloqiy madaniyatni shakllantirish, xavfli vaziyatlardan himoyalaniish ko‘nikmalarini rivojlantirish va o‘zaro hurmat muhitini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ota-onalarni jalb qilish orqali oilada ma‘naviy va axloqiy muhitni mustahkamlash profilaktika tizimining samaradorligini oshiradi. Kelajak istiqbolida shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining

30-Oktyabr, 2025-yil

oldini olish tizimini takomillashtirish uchun profilaktika inspektorlarining malakasini oshirish, muntazam treninglar va psixologik tayyorgarlikni joriy etish, jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish, raqamli va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, OAV va ijtimoiy tarmoqlarda axloqiy-psixologik kampaniyalarni tashkil etish lozim.

ASOSIY QISM

Shaxvoniy shilqimlik qilish huquqbuzarligi jamiyatda eng nozik va murakkab muammolardan biri bo‘lib, u nafaqat jabrlanuvchi shaxsning ruhiy va psixologik holatiga, balki oilaviy tizimga, jamiyatning axloqiy muhitiga va yoshlar tarbiyasiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ushbu turdagi huquqbuzarliklarni samarali oldini olishda profilaktika inspektorlarining faoliyati markaziy o‘rin tutadi. Ularning ish jarayonida nafaqat nazorat va monitoring, balki psixologik maslahat berish, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va axloqiy tarbiyaviy chora-tadbirlarni amalga oshirish asosiy vazifalardan biridir. Bugungi kunda shaxvoniy shilqimlikning oldini olish tizimi bir necha asosiy yo‘nalishlarda rivojlantirilmoqda. Birinchidan, profilaktika inspektorlari tomonidan xavf guruhidagi shaxslarni aniqlash va ularning ijtimoiy, psixologik va huquqiy holatini baholash zarur. Bu jarayon, jabrlanuvchi bo‘lish xavfi ostida turgan shaxslarni erta bosqichda aniqlash va ularga ko‘mak ko‘rsatish imkonini beradi. Shu bilan birga, profilaktika inspektorlari shaxvoniy shilqimlik holatlarini yashirish yoki inkor etish holatlariga yo‘l qo‘ymaslik uchun mahalla, ta’lim muassasalari va sog‘liqni saqlash tizimi bilan doimiy hamkorlik qiladi. Ikkinchidan, jamoatchilik bilan ishlash shaxvoniy shilqimlikka qarshi kurashning muhim elementi hisoblanadi. Jamoatchilik institutlari, xususan, mahalla faollari, nodavlat notijorat tashkilotlari, diniy va ma’rifiy tashkilotlar profilaktika inspektorlarining ishini qo‘llab-quvvatlaydi, jabrlanuvchi shaxslarni himoya qilish va xavfsizlikni ta’minlashga yordam beradi. Shu maqsadda profilaktika inspektorlari va jamoatchilik vakillari o‘rtasida o‘zaro ishonch va shaffoflik tamoyili asosida ishlash mexanizmlari joriy etilgan. Uchinchidan, profilaktika inspektorining faoliyati zamonaviy kommunikatsion va raqamli vositalardan foydalanish bilan boyitilishi zarur. Masalan, onlayn monitoring platformalari, “xavfsiz hudud” ilovalari, tezkor xabar berish tizimlari orqali jamoatchilikdan olingan ma’lumotlarni tizimli ravishda tahlil qilish va xavfli holatlarni erta aniqlash mumkin. Bu esa profilaktika inspektorlariga tezkor choralar ko‘rish va jabrlanuvchi shaxslarni himoya qilish imkonini beradi. Shaxvoniy shilqimlikni profilaktika qilishda psixologik yondashuv ham alohida ahamiyatga ega. Profilaktika inspektorlari jabrlanuvchi bo‘lish xavfi ostida turgan shaxslar bilan individual ishlash, ularni ruhiy qo‘llab-quvvatlash va stressni kamaytirishga yordam beruvchi maslahatlar berish vazifasini bajaradi. Shu bilan birga, oilalar bilan ishlash, oila a’zolari o‘rtasidagi ziddiyatlarni bartaraf etish va yoshlar orasida axloqiy immunitetni shakllantirish profilaktika samaradorligini oshiradi. Hozirgi kunda shaxvoniy shilqimlik holatlarining oldini olishda ta’lim muassasalari va o‘quv jarayoni muhim rol o‘ynaydi. Profilaktika inspektorlari maktab va kollejlarda hamkorlikda interaktiv darslar, seminarlar va ijtimoiy loyihalarni amalga oshiradi. Bu tadbirlar orqali yoshlar o‘z huquqlari, xavfli vaziyatlarni aniqlash va ulardan himoyalaniish yo‘llari bilan tanishtiriladi. Shu bilan

30-Oktyabr, 2025-yil

birga, ota-onalarni ham jalb qilish, oilada ma’naviy va axloqiy muhitni mustahkamlash profilaktika samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, profilaktika inspektorlarining faoliyatini takomillashtirish uchun malaka oshirish va muntazam treninglar o‘tkazish zarur. Bu treninglar psixologik tayyorgarlik, kommunikativ ko‘nikmalar, ijtimoiy-psixologik monitoring usullari va shilqimlikka qarshi choralarni o‘z ichiga olishi lozim. Shu orqali inspektorlar nafaqat nazorat vazifasini bajaradi, balki jabrlanuvchi shaxslar uchun ishonchli maslahat beruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi sifatida ham faoliyat yuritadi. Jamoatchilik bilan hamkorlikning samarali mexanizmlari profilaktika tizimining mustahkam poydevorini yaratadi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlar orqali shikoyatlar qabul qilish, maxsus maslahat telefonlari, o‘quv markazlari va nodavlat tashkilotlar bilan birgalikda amalga oshiriladigan ijtimoiy kampaniyalar shaxvoniy shilqimlikning oldini olishda muhim vositalardir. Shu orqali profilaktika inspektorlari fuqarolar bilan doimiy muloqotda bo‘lib, ularning muammolarini erta aniqlash va tegishli choralarni ko‘rish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bundan tashqari, shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish tizimida monitoring va statistika muhim ahamiyatga ega. Profilaktika inspektorlari tomonidan yig‘ilgan ma’lumotlar asosida xavfli hududlar aniqlanadi, xavf guruhlari tahlil qilinadi va maqsadli chora-tadbirlar ishlab chiqiladi. Shu bilan birga, jamoatchilikning ishtiroki orqali huquqbuzarlikning yashirin shakllari ham aniqlanadi, bu esa profilaktika samaradorligini oshiradi.

XULOSA

Shaxvoniy shilqimlik qilish huquqbuzarligi jamiyatda eng jiddiy va murakkab ijtimoiy muammolardan biri sifatida namoyon bo‘ladi. U nafaqat jabrlanuvchi shaxsning psixologik va ruhiy holatiga salbiy ta’sir qiladi, balki oilaviy tizim, yoshlar tarbiyasi, ta’lim jarayoni va jamiyatning axloqiy-madaniy muhitiga sezilarli zarar yetkazadi. Ayniqsa, voyaga yetmaganlar, ayollar va ijtimoiy jihatdan himoyasiz guruhlar ushbu huquqbuzarliklarning eng ko‘p jabrlanuvchilari sifatida ajralib turadi. Shu sababli, shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligini oldini olish va unga qarshi samarali chora-tadbirlarni amalga oshirish profilaktika inspektorlarining asosiy vazifalaridan biri sifatida qaraladi. Profilaktika inspektorlarining faoliyati nafaqat nazorat va monitoring bilan cheklanmaydi, balki jabrlanuvchi shaxslarni himoya qilish, xavf ostidagi shaxslar bilan individual ishlash, ularning ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlanishini ta’minlash, oilaviy muhitni mustahkamlash va yoshlar tarbiyasini yaxshilash kabi ko‘plab vazifalarni o‘z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorining roli murakkab va ko‘p qirrali bo‘lib, nafaqat huquqbuzarlikni aniqlash va nazorat qilish, balki profilaktik chora-tadbirlarni samarali amalga oshirish orqali huquqbuzarliklarning oldini olish tizimini takomillashtirishga qaratilgan. Shaxvoniy shilqimlikni oldini olishning samarali chora-tadbirlari bir nechta yo‘nalishda amalga oshiriladi. Birinchidan, xavf guruhidagi shaxslarni aniqlash va ularning ijtimoiy-psixologik holatini baholash profilaktika tizimining asosiy elementi hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslarni erta bosqichda aniqlash orqali ularga zarur psixologik, ijtimoiy va huquqiy yordam ko‘rsatadi, shuningdek, ularning huquqlarini himoya qiladi. Bu esa nafaqat shaxvoniy shilqimlik

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

huquqbuzarligining oldini olishga, balki jabrlanuvchi shaxslarni jamiyatga qayta integratsiyalash jarayonini osonlashtirishga xizmat qiladi. Ikkinchidan, jamoatchilik bilan hamkorlik profilaktika tizimining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Mahalla faollari, nodavlat notijorat tashkilotlari, diniy va ma’rifiy institutlar bilan uzviy aloqada bo‘lish profilaktika inspektorlariga xavf guruhidagi shaxslar bilan ishlash, ularning muammolarini aniqlash va tegishli chora-tadbirlarni ishlab chiqishda yordam beradi. Shu maqsadda profilaktika inspektorlari jamoatchilik bilan ishonch va shaffoflik tamoyili asosida faol hamkorlik qiladi, bu esa o‘z navbatida profilaktika chora-tadbirlarining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Uchinchidan, raqamli va kommunikatsion texnologiyalar profilaktika jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi. Onlayn monitoring platformalari, tezkor xabar berish tizimlari, “xavfsiz hudud” ilovalari orqali profilaktika inspektorlari huquqbuzarlik holatlarini tezkor aniqlash, xavf guruhlari tahlil qilish va ularga maqsadli choralarni ko‘rish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar yordamida jabrlanuvchi shaxslarni erta himoya qilish va xavfli vaziyatlarning oldini olish tizimi samaradorligi oshadi. Shuningdek, psixologik yondashuv profilaktika chora-tadbirlarining ajralmas qismi hisoblanadi. Profilaktika inspektorlari xavf ostidagi shaxslar bilan individual suhbatlar olib borish, ularning ruhiy holatini mustahkamlash, stressni kamaytirish va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish bo‘yicha maslahatlar beradi. Oilaviy muhitni mustahkamlash va yoshlar o‘rtasida axloqiy immunitetni shakllantirish profilaktika samaradorligini yanada oshiradi. Ta’lim muassasalari va jamoatchilik bilan hamkorlikda interaktiv darslar, seminarlar va ijtimoiy loyihalar yoshlar o‘rtasida huquqiy va axloqiy madaniyatni shakllantirish, xavfli vaziyatlardan himoyalani sh ko‘nikmalarini rivojlantirish va o‘zaro hurmat muhitini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ota-onalarni jalb qilish orqali oilaviy muhitni mustahkamlash va profilaktika tizimining samaradorligini oshirish mumkin. Kelajak istiqbolida shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining oldini olish tizimini takomillashtirish bo‘yicha chora-tadbirlar sifatida profilaktika inspektorlarining malakasini oshirish, muntazam treninglar va psixologik tayyorgarlikni joriy etish, jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish, raqamli va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, OAV va ijtimoiy tarmoqlarda axloqiy-psixologik kampaniyalarni tashkil etish tavsiya etiladi. Xulosa qilib aytganda, shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarligining profilaktikasi kompleks, tizimli va ko‘p qirrali yondashuvni talab qiladi. Jamoatchilik bilan samarali hamkorlik, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, huquqiy asoslarni tatbiq etish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish birgalikda qo‘llanadi. Natijada, profilaktika tizimi samaradorligi oshadi, jabrlanuvchi shaxslar himoyalani sh va jamiyatda axloqiy-axloqiy muhit mustahkamlanadi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorlarining faoliyatini takomillashtirish va chora-tadbirlarni tizimli ravishda amalga oshirish bugungi kunning eng dolzarb va ahamiyatli vazifalaridan biridir.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev S. Profilaktika inspektorlarining faoliyati va jamoatchilik bilan hamkorligi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov B. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarliklarini oldini olish tizimi. – Toshkent: Huquqiy Ma’lumotlar, 2019.
3. Tursunov A. Voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika tizimi. – Toshkent: Ilm-fan, 2021.
4. Karimova N. Ijtimoiy-psixologik tadbirlar va profilaktika inspektorining roli. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.